

Вікторія УЛЬЯНОВА,
orcid.org/0000-0003-1619-3735
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя
Харківської гуманітарно-педагогічної академії
(Харків, Україна) Ulianova-Vika@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА КИТАЮ

У статті автором розкривається особливість музичної культури Китаю. Зазначено, що китайська музика має унікальну понад трьохтисячолітню історію свого формування під впливом філософських та духовних традицій конфуціанства і даосизму, являється вираженням гармонії та рівноваги у всесвіті. Примітно, що у Китаї від стародавніх часів і до сьогодні музика сприймається як засіб збереження та продовження культури, надання духовного просвітлення, захисту від буденних стресів. Автор акцентує увагу на тому, що китайська музика є надзвичайно різноманітною і відображає багатогранність китайської культури.

Відзначені суттєві відмінності у тональності, музичній гамі, висоті, різновиді інструментів, які зумовлюють інше звучання китайської музики, в порівнянні з західною. Китайські інструменти виготовляють з різноманітних матеріалів, таких як, бамбук, шовк, гарбуз, глина та камінь. Музиканти відтворюють різноманітні стилі від одноступеневих до насичених мелодійних оркестрових п'єс. Встановлено, що сучасна музична освіта Китаю в 20 столітті змінювала напрямок розвитку залежно від суспільно-політичного становища країни. Друга половина минулого століття відзначена створенням багатьох музичних навчальних закладів. Першочергове завдання того часу полягало в освіті та вихованні молодого покоління відповідно до ідеологічних принципів тоталітарного періоду.

Таким чином, можна зробити висновок, що свіжий погляд в музичну творчість ввівся наприкінці століття разом з різноманітними, такими новими, ритмами звучання та стилями західної музики. В прагненні до нормального розвитку музична освіта Китаю з внутрішньо-національних принципів активно інтегрується відповідно до міжнародних освітніх концепцій. Китайське музичне мистецтво має важливе значення для китайської культури. Воно є частиною китайської традиції та відображає особливості китайського світогляду.

Ключові слова: музичне мистецтво, навчання здобувачів, Китай, традиційна музика, сучасна музика, консерваторія, цифровізація, глобалізація.

Viktoriiia ULIANOVA,
orcid.org/0000-0003-1619-3735
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Music and Instrumental Teacher Training
Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy
(Kharkiv, Ukraine) Ulianova-Vika@ukr.net

PECULIARITIES OF CHINESE MUSICAL ART

In the article, the author reveals the peculiarity of Chinese musical culture. It is noted that Chinese music has a unique more than three-thousand-year history of its formation under the influence of the philosophical and spiritual traditions of Confucianism and Taoism, and is an expression of harmony and balance in the universe. It is noteworthy that in China, from ancient times to the present day, music has been perceived as a means of preserving and continuing culture, providing spiritual enlightenment, and protecting against everyday stress. The author emphasizes that Chinese music is extremely diverse and reflects the multifaceted nature of Chinese culture.

The author notes significant differences in tone, musical scale, pitch, and variety of instruments, which determine the different sound of Chinese music compared to Western music. Chinese instruments are made of various materials, such as bamboo, silk, gourd, clay, and stone. The musicians play a variety of styles from monophonic to rich melodic orchestral pieces. It has been established that modern music education in China in the 20th century changed the direction of development depending on the socio-political situation of the country. The second half of the last century was marked by the creation of many music educational institutions. The primary task of that time was to educate and raise the younger generation in accordance with the ideological principles of the totalitarian period.

Thus, it can be concluded that a fresh breath of air broke into musical creativity at the end of the century, along with various new rhythms and styles of Western music. In the pursuit of normal development, China's music education is actively integrating with international educational concepts from domestic principles. Chinese musical art is of great importance to Chinese culture. It is part of the Chinese tradition and reflects the peculiarities of the Chinese worldview.

Key words: musical art, training of students, China, traditional music, contemporary music, conservatory, digitalization, globalization.

Постановка проблеми. Традиційно музичне мистецтво займає вагоме місце у житті китайського суспільства та відіграє важливу роль у вихованні та формуванні свідомості сучасної молоді. Важливим є усвідомлення, що окрім розважальної функції музичне мистецтво являється засобом вираження особистої ідентичності та соціальної приналежності. В час швидких технологічних і соціальних змін для китайської молоді музика являється платформою для вираження своїх почуттів, демонстрації свого досвіду та перспективи. Саме тому роль музично-освітньої галузі полягає не лише в підготовці кваліфікованих майбутніх музикантів та музикознавців, а й, насамперед, виконує важливу виховну та культурнопросвітницьку функцію.

Безумовно, цифровізація різко змінила музичний світ у Китаї, тому відкриття фестивалів та живих концертів є важливим способом компенсації. Мистецькі майданчики демонструють широкий діапазон жанрів, від мандо-попу та року до електроніки та хіп-хопу, і дають молодим людям можливість спілкуватися, бачити своїх улюблених виконавців наживо на місці, розкривати особисті таланти та вдосконалювати навички.

Аналіз досліджень і публікацій. У статті розглянуто праці дослідників Лю Бінцян, Фань Чженьсюань в контексті взаємовпливу та синтезу музичних культур Сходу та Заходу, важливості комунікації та обміну здобутками мистецького досвіду для розвитку та створення нових напрямків. Особливої уваги заслуговують видатні китайські діячі Лінь Хай, Тан Дун, Лю Фан. Джоанна Лі наголошує на особливій цінності та важливості збереження унікальної традиційної спадщини етнічних меншин віддалених регіонів Китаю. Фань Чженьсюань досліджує традиції розвитку освіти впродрож 20 століття. Лю Пей, Ван Юйхе, Лін Хай розкривають аспекти формування китайської освіти в умовах цифрових змін та глобалізації суспільства.

Мета статті. Дослідити та визначити особливості становлення музичного мистецтва Китаю. Звідси випливають завдання: проаналізувати основні підходи до навчання майбутніх музикантів, диригентів, композиторів, авторів пісень та виконавців традиційної музичної спадщини Китаю та сучасних напрямків розвитку музичного мистецтва; розглянути заходи та способи, які застосовують вищі музичні заклади освіти країни для покращення якості освіти та популяризації музичної національної творчості.

Викладення основного матеріалу дослідження. У дослідженнях розмаїття музичної культури Китаю, сліди стародавньої китайської музичної культури ведуть науковців в далеке трете

тисячоліття до нашої ери. Музеї налічують велику кількість добре збережених музичних інструментів, як матеріального свідчення тогочасної музики. Змінені впродовж століть, більшість музичних інструментів широко застосовуються у виконанні сучасних музичних творів. Це свідчить про ціннування традиційного мистецтва, сформуваного за релігійно-філософськими принципами того часу. До сьогодні дослідникам та науковцям доступна велика спадщина задокументованих ритуалів та святкувань людей, чиє життя було сповнене резонуючими звуками інструментів, виготовлених зі шкіри, глини, металу, каменю, гарбуза, дерева, шовку та бамбуку.

Примітно, що ієрогліф для позначення слово «музика» («юе») також має значення «радість», «насолада» (в цьому значенні він вимовляється як «ле»). Це являється твердженням того, що музика і щастя в уявленнях китайців невіддільні: музика робить людину щасливою, а щастя надихає людину співати і грати музику (Довбуш, 2012).

Варто відзначити вагомий вплив на розвиток музичної освіти не лише в Китаї, а й інших країнах, школи Конфуція. Демократичні ідеї, що притаманні конфуціанству, акцент на морально-етичне виховання та інші філософські вчення збагатили світову педагогічну думку і сформували основу класичної китайської педагогіки.

Зокрема, успадкувавши китайську національну музичну традицію та досвід, Центральна музична консерваторія в Пекіні з часу свого заснування в 1949 році продовжує вивчати музичну культуру з різних країн та етнічних груп для поєднання різноманітних музичних стилів з усього світу. Сьогодні Центральна музична консерваторія наслідуює ідеї Сі Цзіньпіна про соціалізм зі своєю китайською специфікою нової ери, не забуваючи про традиційну місію, для реалізації фундаментального завдання виховання морального характеру людей, поглиблення комплексної реформи освіти, прискорення будівництва «подвійного першого класу» та відкриття нового шляху для розвитку музичної консерваторії світового рівня з китайською ідентичністю задля нового історичного внеску у реалізацію «Дві столітні цілі» і мрії про велике омолодження китайської нації.

Проте, сучасна глобалізація майже не змінила життя деяких віддалених гірських регіонів Китаю, які впродовж століть захищали жителів від зовнішніх впливів немісцевих культур. У Китаї поєднані числені регіони, які мають різну за типами, стилями та структурою музику, часто унікальну та неповторну. Це обумовлено особливостями місцевості, індивідуальним характером

населення, їх історичним минулим. Найбільше ці відмінності відображаються в області китайської народної музики. Саме це і відображає культурне розмаїття країни:

- У народній музиці північного Китаю, наприклад, оповідання відіграє головну роль. Тут часто використовується інструмент цзіну, різновид двострунної скрипки, а музика характеризується живими та драматичними мелодіями.

- Південнокитайська народна музика, з іншого боку, зосереджена на відображенні природи та емоцій. Музика часто м'якша та мелодійніша, і використовуються такі інструменти, як дізі (китайська поперечна флейта) і піпа (тип лютні).

- На музику західних регіонів Китаю, таких як Тибет і Сінцзян, впливають музичні традиції кочових і мусульманських громад. Тут можна знайти такі інструменти, як домбра, двострунну лютню, і стиль співу надзвичайно потужний (Штайнер, 2023).

На лекціях професор Лан Лан Ван обговорює мистецтво та культуру народу Юньнань в контексті загрози тиску глобалізації їхнім стародавнім культурним особливостям. Застосовуючи широкий спектр голосових технік та таких незвичайних і різноманітних інструментів, як лист дерева, місячна гітара або духовий барабан, музиканти етнічних меншин провінції Юньнань тепер виконують свої традиційні пісні та танці перед світовою аудиторією, знайомлять з рідним мистецтвом та власним способом життя (Лан Лан Ван, 2022).

Варто зазначити, що попри стародавню історію становлення музики, китайські оркестри з'явилися відносно недавно. Поштовхом до створення суто китайського репертуару виконавського мистецтва стало заснування Китайської Народної Республіки в 1949 році. Перші китайські оркестри зосереджувалися на виконанні місцевої народної музики, наслідуючи при цьому формат західних оркестрів. В них так само центральною фігурою виступав диригент, що розмахував паличкою, керуючи учасниками оркестру (Лі, 2023).

Зокрема, науковець Джоанна Лі пояснює через звуки структуру традиційного китайського оркестру, що включає його чотири складові – смичкові, щипкові, духові та ударні – та були доповнені новими інструментами з нижчими діапазонами звуку для врівноваження більш високих звуків традиційних інструментів.

Так, наприклад, композитор та так званий «музичний антрополог» Тан Дун, найбільш відомий композицією «*Тигр, що причаївся...*», створює музичні твори, що поєднують час, місце та культуру через злиття старовинних і авангардних зву-

ків. Тан Дун досліджує культури меншин рідної провінції Хунань, де він народився, та використовує їх за допомогою сучасних інструментів, оспівуючи вокальні, інструментальні та навколишні звуки віддаленої китайської сільської місцевості.

Варто зазначити, що одними з найвідоміших традиційних китайських музичних інструментів являються ерху та гучжен (Yuan-Yuan Lee, 1999). Ерху – це двострунна скрипка, яка часто використовується в китайській оркестровій та народній музиці. Багатий та виразний звук ерху може виражати широкий спектр емоцій. Гучжен – тип цитри з 26 струнами, також є одним з ключових інструментів китайської музики. Його звучання, яке нагадує мелодії арфи, можна почути в традиційних творах Китаю.

Так, наприклад симфонічні концерти Тан Дуна за творами так званої «органічної музики» розкривають музичний потенціал природних матеріалів, таких як вода, папір, камінь та кераміка. За словами композитора, саме ці речі нагадують йому уособлення китайської культури: річку Янцзи та два китайські винаходи – папір та порцеляна. У 1998 році був виконаний «концерт води» Water Concerto для перкусії води та оркестру, пізніше у 2003 році – Paper Concerto для паперових ударних та оркестру, а в 2009 році відбулося виконання Earth Concerto для кераміки та каменю.

Зокрема, композитор Тан Дун та дослідниця Джоанна Лі, аналізуючи мультимедійний «Концерт для віолончелі», обговорюють зникаючі музичні культури етнічних меншин у західній Хунані, розмірковують про творчі проблеми збереження культурної спадщини, створюючи при цьому нову музику, поєднуючи традиційні, місцеві та сучасні звуки.

З іншого боку, у сучасній китайській музиці також широкого викаристання набули західні музичні інструменти. Фортепіано, гітара та барабани присутні в багатьох стилях сучасної китайської музики від поп-року до джазу та електронної музики. Багато сучасних китайських музикантів і музичних гуртів також експериментують зі злиттям традиційних звуків китайських та західних інструментів для створення унікального та інноваційного звучання.

Шанхайська музична консерваторія (SHCM), колишня Національна музична консерваторія, заснована Цай Юаньпеєм і доктором Сяо Юмей 1927 року як перший у Китаї музичний заклад вищої освіти. Через 94 роки SHCM на рівні з Центральною музичною консерваторією в Пекіні стала всесвітньо відомою музичною школою з відділами композиції, диригування, музикознав-

ства, музичної освіти та голосової опери тощо з акцентом на виконавському мистецтві та музичних дослідженнях. Сьогодні у SHCM навчається понад 2,5 тисячі здобувачів, включно з студентами 20 інших країн (Dovbush, 2012).

Консерваторії пропонують докторські та магістерські програми, які охоплюють теорію мистецтва, музикознавство, а також дисципліни танцю, драми та кіно з 26 предметів. Програми бакалавра охоплюють дисципліни і предмети від державного управління до вокального та інструментального виконавства, музикознавства, композиції, аудіозапису, цифрового мистецтва та художніх технологій. Також Шанхайська консерваторія є першим музичним закладом у Китаї, що поєднала початкову, середню та вищу освіту в одній системі.

Варто зазначити, що важливою являється співпраця освітніх закладів з передовими консерваторіями світу, запрошення всесвітньо відомих музикантів та професорів для проведення студентам лекцій. Сьогодні Шанхайська консерваторія є партнером понад 20 іноземних музичних установ, таких як Королівський музичний коледж, Манхеттенська музична школа, Музична консерваторія Сан-Франциско, Гамбурзький університет музики та театру та Сіднейська музична консерваторія. SHCM дотримується девізу «Гармонія, рішучість, гідність і щирість» у вихованні молодих артистів, які володіють відмінною виконавською майстерністю та високою моральною цілісністю. Це створює можливість закласти хороший фундамент для кар'єри всіх здобувачів через якісну освіту. Консерваторія може похвалитися обладнанням світового рівня, впорядкованим кампусом, академічною свободою та досягненнями, а також багатьма талановитими музикантами.

Важливим кроком є приєднання Міжнародної асоціації з ударних інструментів (ІРЕА), заснованої в 2014 році Шанхайською консерваторією музики (SHCM) і 14 університетами по всьому світу, до Міжнародної музичної ради (ІМС). Цей крок робить ІРЕА першою спеціалізованою міжнародною музичною академічною організацією зі штаб-квартирою в Китаї, яка є частиною ІМС. ІРЕА займається розвитком освіти та міжнародними обмінами, пов'язаними з цією конкретною сферою. Також проводить щорічні конкурси ударних інструментів, майстер-класи, форуми та концерти в Китаї. Для здобувачів надзвичайно важливими є участь у конкурсах та проведення виступів з китайською музикою, розповідаючи китайську історію, як це часто робиться в національній культурі, для отримання сценічного досвіду та здобуття професійних вмінь.

У грудні 2016 року у форматі обміну між китайськими та іноземними студентами Управління іноземних здобувачів і відділ у справах аспірантів Шанхайської музичної консерваторії спільно організували культурну виставу під назвою «У пошуках звуків уздовж Шовкового шляху» (Fan Zhenxuan, 2017). Захід був проведений в межах ініціативи Китаю. «Один пояс, один шлях» та мав на меті покращення взаєморозуміння між різними країнами за допомогою музики. Варто зазначити, що співпраця сприяє підтримці різноманітності музики, розвитку талантів, створенні платформ для індустріалізації музики та захисті відповідної нематеріальної культурної спадщини.

Нами було вивчено, що останнім часом значна увага приділяється розширенню освітніх напрямків та збільшується обсяг наукових досліджень. Спираючись на переваги в галузі музичної освіти, створено курс ознайомлення з китайською традиційною музикою для залучення іноземних здобувачів. Дисципліна китайської традиційної музики є розділом музичної дисципліни. Створення кафедри музикознавства в Шанхайській музичній консерваторії сприяло розвитку музикознавства в країні і навіть у світі. Основна увага приділяється «музичній традиції» та зосередження на музичних творах з огляду їх традиційних методів, форм, моделей та динамічного процесу розуміння та прийняття суспільством і культурою. Дисципліна вивчає народні пісні та стародавні пісні, пісенно-танцювальну та танцювальну музику, реп-музику, традиційну оперну музику та інструментальну музику, приділяється значення вивченню місця та значення народної музики інших народів у китайській чи музичній культурі людства загалом.

Водночас, впродовж останніх років китайська освіта поступово переходить від орієнтації на майстерність до орієнтації на творчу діяльність. Головне завдання на цьому шляху – «не наражати на небезпеку культуру і традиції своєї країни». Одноманітному глобалізованому світу китайці протиставляють різноманітність власних культурних традицій, багато з яких зберігають актуальність в умовах соціально-економічного прогресу країни та її культурної самоідентифікації. Музична освіта в цьому контексті виконує значущу місію, пов'язану, з одного боку, з входженням китайської музичної освіти в світовий музично-педагогічний простір, а з іншого – зі збереженням глибоких філософсько-педагогічних установок і національної специфіки освоєння музики як засобу морального вдосконалення людини і розвитку цілої нації в дусі часу.

У Центральній музичній консерваторії 2023 року відбувся 6-й фестиваль «Поділяйся китайською музикою зі світом», організований Офісом Інституту Конфуція та Міжнародною науково-дослідницькою базою китайської освіти (музики), а також співорганізаторами British Chinese Music Classroom та Ukrainian Music Confucius Classroom. Це проект обговорення та обміну брендами, основною метою якого є «сприяння обміну та взаємному навчанню між китайською та іноземною музичними культурами». Експерти, науковці з Китаю, Данії, Великобританії, США, Німеччини, Аргентини, Канади, Португалії, Україна та Сьєрра-Леоне взяли участь у заході шляхом поєднання виступів у прямому ефірі та відео промов.

Так само, як сучасна китайська музика формувалась, залучаючи елементи західної творчості, західна музика зазнає впливу завдяки унікальній музичній китайській традиції і через сучасні музичні інновації. Традиційна китайська музика з її характерними інструментами, такими як гучжен, піпа та ерху, надихає музикантів включати ці елементи до своїх творів. Композиція у стилі мандорор «Ye Lai Xiang» китайської виконавиці Терези Тенг та пісня «Мохіто» Джея Чоу, яка поєднує елементи латиноамериканського попу та мандорор, стали беззаперечними хітами на світовій сцені. Гіпнотичні мелодії та ритми цих традиційних інструментів додають музиці нову атмосферу та сприяють розширенню інтересу до китайської культури та музики в усьому світі.

Разом з тим, динамічний розвиток цифрових технологій, активне розширення та наповнення музичного контенту з кожним днем дедалі більше сприяють проникненню китайської музичної творчості за межі Китаю до різних куточків світу. Сервіси потокового передавання, соціальні медіа в умовах сучасної глобалізації використовуються таким чином, щоб нова музика поширювалась, мала можливість звернути на себе увагу в усьому світі.

Висновки. На основі аналізу наукових джерел, нами констатовано, що посилення глобалізації та вплив західної культури сприяє створенню нової яскравої музичної сцени, що поєднує традиційний і сучасний Китай. У ході дослідження розглянуто основні умови та фактори, які зумовили формування сучасної китайської музики. Визначено значущий вплив духовної та філософської культурної спадщини Китаю на становлення мистецтва, як засобу вираження гармонії та збереження традицій. Розкрито національно-культурні аспекти синтезу традиційної народної музики з ритмами та мелодіями різних країн, створюючи сучасну оригінальну китайську музику. Окрема увага була приділена значенню та ролі музичного мистецтва у формуванні свідомості та світогляду суспільства Китаю, зокрема молоді. Встановлено, Китайські музиканти активно використовують такі жанри, як поп, рок, джаз та електронну музику, міксуючи її з елементами традиційної китайської музики. В результаті країна отримує особливу і водночас культурну музичну естетику. Автором визначено важливість застосування нових підходів до виховання та вдосконалення вже існуючих методів навчання здобувачів музичних факультетів в умовах розвитку цифровізації. Проте, зазначається важливість вивчення національної музичної та мистецької спадщини загалом для збагачення національного та світового досвіду вдосконалення якості освіти для професійної підготовки молодого покоління. Таким чином, можна зробити висновок, що заклади освіти Китаю широко співпрацюють з передовими світовими консерваторіями, активно залучають визначних музикантів, займаються організацією та проведенням конкурсів та фестивалів, де здобувачі можуть продемонструвати свої таланти та навички, отримати неоціненний досвід і нові можливості на шляху опанування майбутньої професії та досягнення своїх мрій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Wang L., Lee J. Chinese music is as varied as the people who create it. 2022. URL: <https://www.kennedy-center.org/education/resources-for-educators/classroom-resources/media-and-interactives/media/international/music-of-china/> (дата звернення 04.01.2024)
2. Lee Yuan-Yuan, Shen Sinyan. Chinese Musical Instruments (Chinese Music Monograph Series). Chinese Music Society of North America Press. 1999. ISBN 1-880464-03-9
3. Zhenxuan F. The Main Trends In The Development Of Music Education In China In The Twentieth Century. *Combining Traditions and Innovations.» Methods of Teaching and Research.* 2018. № 48, pp. 121-134. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1319801>
4. Dovbush Y. The Great Epoch. *The epoch Times.* 2012. URL <https://www.epochtimes.com.ua/china/culture/kytajska-muzyka-dzherelo-shhastja-v-pidnebesnij-98102.html>
5. Mei Xiao, Yung Bell, Wong Anita. The Musical Arts of Ancient China. 2019.
6. Bingqiang L. Methodological Aspects of the Problem of Historical and Typological Synchrony of Musical Art in China and Europe. *Art History Notes.* 2015. №. 27. Pp. 13-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mz_2015_27_4.

-
7. Steiner P. Musical Life in China – Peculiarities of the Far East. 2023. URL: <https://www.mukken.com/m/en/musical-life-in-china-the-peculiarities-in-the-far-east/>
 8. Website of the Shanghai Conservatory of Music URL:<https://en.shcmusic.edu.cn/2019/1031/c80a449/pagem.htm> (дата звернення 05.01.2024)

REFERENCES

1. Wang L., Lee J. (2022). Chinese music is as varied as the people who create it. URL:<https://www.kennedy-center.org/education/resources-for-educators/classroom-resources/media-and-interactives/media/international/music-of-china/> (data zvernennia 04.01.2024)
2. Lee Yuan-Yuan, Shen Sinyan.(1999). Chinese Musical Instruments (Chinese Music Monograph Series). Chinese Music Society of North America Press. ISBN 1-880464-03-9
3. Zhenxuan F. (2018). The Main Trends In The Development Of Music Education In China In The Twentieth Century. *Combining Traditions and Innovations.» Methods of Teaching and Research.* №48, pp..121-134. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1319801>
4. Dovbush Y.(2012). The Great Epoch. The epoch Times. URL <https://www.epochtimes.com.ua/china/culture/kytajska-muzyka-dzherelo-shhastja-v-pidnebesnij-98102.html>
5. Mei Xiao, Yung Bell, Wong Anita. (2019). The Musical Arts of Ancient China.
6. Bingqiang L. (2015). Methodological Aspects of the Problem of Historical and Typological Synchrony of Musical Art in China and Europe. *Art History Notes.* №. 27. 13-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mz_2015_27_4.
7. Steiner P. (2023).Musical Life in China – Peculiarities of the Far East. URL: <https://www.mukken.com/m/en/musical-life-in-china-the-peculiarities-in-the-far-east/>
8. Website of the Shanghai Conservatory of Music URL:<https://en.shcmusic.edu.cn/2019/1031/c80a449/pagem.htm> (data zvernennia 05.01.2024)